

**UCHWAŁA NR XCIII/1797/2024
RADY MIASTA KIELCE**

z dnia 4 kwietnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Domową
oraz Programu Psychologiczno-Terapeutycznego dla Osób Stosujących Przemoc Domową
na 2024 rok**

Na podstawie art. 12 pkt 11 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), art. 6 ust. 4 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 ze zm.¹⁾) Rada Miasta Kielce uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na rok 2024, stanowiący Załącznik nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Przyjmuje się Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową na rok 2024, stanowiący Załącznik nr 2 do niniejszej Uchwały.

§ 3.

Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kielce.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Kielce

Jarosław Karyś

---

¹⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XCIII/1797/2024

Rady Miasta Kielce

z dnia 4 kwietnia 2024 r.

**Program Korekcyjno-Edukacyjny
dla Osób Stosujących Przemoc Domową
na rok 2024**

Spis treści:

1. Wprowadzenie	3
1.1. Podstawy prawne i organizacyjne programu korekcyjno-edukacyjnego	3
1.2. Lokalna diagnoza zjawiska przemocy domowej	3
1.3. Cele Programu	6
1.4. Odbiorcy Programu	6
1.5. Realizator Programu	7
1.6. Ogólne założenia Programu	7
2. Charakterystyka Programu	8
2.1. Założenia merytoryczne Programu	8
2.2. Metody, formy, narzędzia pracy	8
2.3. Czas trwania programu i miejsce realizacji	9
2.4. Struktura sesji grupowej Programu	9
2.5. Zasady uczestnictwa w Programie i współpraca	10
2.6. Monitoring Programu	11
2.7. Ewaluacja Programu	12
2.8. Kwalifikacje kadry	12
3. Finansowanie Programu	12

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawy prawne i organizacyjne programu korekcyjno-edukacyjnego

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach,
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 roku w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030,
- Uchwała Nr 8395/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 grudnia 2023 roku w sprawie przyjęcia Ramowych programów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla województwa świętokrzyskiego na lata 2023–2028,
- Uchwała nr XC/1727/2024 Rady Miasta Kielce z dnia 8 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie miasta Kielce na lata 2024–2030.

1.2. Lokalna diagnoza zjawiska przemocy domowej

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie były realizowane na terenie Gminy Kielce za pośrednictwem: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, prokuratury i przedstawicieli sądu.

W okresie od 2021 roku do czerwca 2023 roku zauważalny jest wzrost rodzin objętych pomocą, w tym środowisk, w których wystąpiła przemoc domowa. Zwiększyła się również liczba telefonów zaufania w sprawach kryzysowych, w tym dotyczących przemocy domowej. W ślad za tym zwiększono liczbę specjalistycznych działań wobec rodzin i osób zagrożonych przemocą.

W 2023 roku zauważalny był wzrost osób objętych całodobową pomocą, w stosunku do lat poprzednich.

Działania / obszary i rodzaj pomocy	Rok		
	2021	2022	do 30 czerwca 2023
Liczba rodzin objętych pomocą	1722	1842	943
Liczba rodzin objętych pomocą, ze względu na przemoc	1024	1210	746
Ilość działań	3674	3900	1836
Ilość działań, podjętych ze względu na przemoc	1446	2840	803
Liczba Telefonów Zaufania	345	441	184
Całodobowe schronienie	24	19	22

W okresie od 2021 roku do 30 czerwca 2023 roku zanotowano wzrost liczby wszczętych i realizowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, w tym wobec osób nieletnich i małoletnich jako doznających przemocy domowej. W latach 2021–2022 zauważalny jest nieznaczny progres w wypełnionych formularzach NK-C i NK-D w stosunku do wszczętych procedur, co może świadczyć o zwiększeniu skuteczności w docieraniu do osób potrzebujących pomocy. Niemniej jednak, w przyszłości należałoby podjąć działania mające na celu zwiększenie skuteczności w dotarciu do osób objętych procedurą NK, choć należy zaznaczyć, że samo wypełnienie formularza NK-C czy NK-D nie jest wyznacznikiem tej skuteczności.

W omawianym okresie, na uwagę zasługuje fakt, iż odsetek zakończonych procedur NK z powodu braku zasadności, w każdym analizowanym roku nie przekracza 9% wszystkich zakończeń, co może oznaczać o trafności podejmowanych interwencji w oparciu o omawianą procedurę.

Procedura NK	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba NK realizowana w danym roku	802	888	892
Liczba wszczętych NK w danym roku	584	664	630
Liczba wypełnionych NK – C	303	332	257
Liczba wypełnionych NK – D	266	269	156
Liczba NK z uwzględnieniem nieletnich jako ODP	44	88	165
Liczba zakończonych w danym roku NK	503	616	729
Liczba zakończonych NK , ustanie przemocy	463	576	667
Liczba zakończonych NK , ustanie przemocy	40	40	57

W ramach działań grup roboczych w omawianym okresie zauważalny jest wzrost posiedzeń grup roboczych i opracowywanych planów pomocy, co wydaje się naturalne z powodu wzrostu realizacji procedur NK. Natomiast, systematycznie zmniejsza się liczba kierowanych wniosków grup roboczych do GKRPA czy sądu lub organów ścigania. Należy jednak zaznaczyć, że w części prowadzonych oddziaływań w ramach NK, były uruchamiane procedury leczenia odwykowego czy wszczynane postępowania przygotowawcze pod kontem wystąpienia ewentualnych nieprawidłowości wychowawczych czy przestępstw w użyciu przemocy.

Działania Grup Roboczych	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba utworzonych GR w danym roku	466	527	534
Liczba posiedzeń GR	1712	2217	1985
Liczba opracowanych planów pomocy	466	527	534
Liczba wniosków do GKRPA	154	138	133
Liczba wniosków do Sąd	64	57	62
Liczba zawiadomień Prokuratura / Policja	54	20	59

W omawianym okresie na podobnym poziomie, odnotowano działania pomocowe dla osób stosujących przemoc domową. Należy jednak zauważyć, że wykazana liczba objętych pomocą osób stosujących przemoc, jest niewielka w stosunku do ogólnej liczby rodzin objętych działaniami pomocowymi z uwagi na wystąpienie czy zagrożenie przemocą. Jeszcze niższy zaś jest odsetek osób, które uczestniczyły w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych. W przyszłości należy podjąć działania, zwiększające możliwości i zakres świadczonej pomocy dla osób stosujących przemoc oraz usprawnić obszar motywowania i kierowania ww. osób na programy.

Działania wobec osób stosujących przemoc	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba OSP objętych pomocą	81	100	85
Liczba konsultacji w ramach pracy z OSP	379	380	246
Liczba osób skierowanych na PKE/PPT	34	28	45
Liczba osób, które ukończyły PKE/PPT	16	15	19

W 2023 roku w znaczącym stopniu znowelizowane zostały przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespoły interdyscyplinarne, w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, otrzymały szereg nowych uprawnień, w tym polegających na zobowiązaniu osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno–edukacyjnych (PKE) lub psychologiczno–terapeutycznych (PPT), pod rygorem sankcji wskazanych w art. 66c Kodeksu wykroczeń. To niejako odpowiedź na potrzeby członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno–pomocowych zgłaszających potrzebę wprowadzenia narzędzia, które w znaczący sposób wpłynęłoby na motywację osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w ww. programach. Mając powyższe na uwadze istotnym stała się potrzeba usystematyzowania działań pomocowych dla osób stosujących przemoc domową.

1.3. Cele Programu

Głównym celem Programu jest zwiększenie ochrony i bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej.

Główny cel będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

- wzbudzenie motywacji uczestników Programu do zmiany zachowania, które jest niszczące dla innych osób i w konsekwencji dla samej osoby stosującej przemoc,
- dokonanie zmian w obszarze zachowań i przekonań związanych ze stosowaniem przemocy i jej zakończenie.

Zakłada się, że najlepsze efekty przyniesie realizacja całorocznego programu korekcyjno–edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową. Zwiększa to szanse przystąpienia do programu w różnych miesiącach roku i ukończenia wymaganych ilości godzin.

1.4. Odbiorcy Programu

Adresatami programu korekcyjno–edukacyjnego są dorosłe osoby stosujące przemoc domową, w tym w szczególności:

- osoby skierowane do oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych na podstawie wniosku zespołu interdyscyplinarnego oraz skierowania grupy diagnostyczno–pomocowej,
- osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych lub aresztach śledczych,
- osoby stosujące przemoc domową, u których rozpoznano uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków psychoaktywnych, które przeszły podstawowy program leczenia odwykowego lub są w trakcie takiego leczenia i posiadają zgodę terapeuty uzależnień; w tym przypadku działania korekcyjno–edukacyjne stanowią uzupełnienie podstawowej terapii,
- osoby zmotywowane przez pracowników socjalnych, kuratorów, pracowników OIK lub inne osoby bez formalnego obowiązku udziału w programie,

- osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno–edukacyjnym (osobiste decyzje dobrowolnego przystąpienia do Programu).

1.5. Realizator Programu

Realizatorem programu jest Ośrodek Korekcyjno–Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach, mieszczący się przy ul. Wiśniowej 3.

Kontakt telefoniczny: 41 362 89 73

Godziny otwarcia Ośrodka: 7:30 – 15:30

1.6. Ogólne założenia Programu

Podstawowymi założeniami Programu jest uznanie, że:

- przemoc domowa jest zachowaniem wyuczonym, które przynosi zyski i straty osobie stosującej przemoc,
- zatrzymanie przemocy jest możliwe na każdym etapie życia,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania małżonka, partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
- stosowanie przemocy jest wyborem, za który odpowiedzialność ponosi wyłącznie osoba stosująca przemoc,
- przemoc jest zachowaniem nieakceptowalnym. Jej stosowanie nie może być w żaden sposób usprawiedliwiane np. stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony osoby doznającej przemocy,
- nie można tolerować sytuacji ani zachowań sugerujących współodpowiedzialność osoby doznającej przemocy za przemoc wobec niej stosowaną,
- korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących m.in.: płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
- przemoc domowa ma uwarunkowania kulturowe – jest zakorzeniona we wzorcach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- spożywanie alkoholu nie jest przyczyną przemocy, lecz pełni rolę katalizatora, szczególnie u osób mających tendencję do stosowania przemocy wobec bliskich,
- picie alkoholu nie jest okolicznością usprawiedliwiającą, łagodzącą zachowania oparte na przemocy,
- osoby stosujące przemoc, które mają problem alkoholowy, w pierwszej kolejności powinny być kierowane do placówek terapii uzależnienia.

2. Charakterystyka Programu

2.1. Założenia merytoryczne Programu

Program zawiera elementy Programu Education Groups For Men Who Batter – the Duluth Model. W jego realizacji wykorzystywane są narzędzia i scenariusze zajęć stosowane w tym modelu pracy z osobą stosującą przemoc domową. Program zawiera również elementy systemowej terapii rodzin, wykorzystuje techniki pracy poznawczo-behawioralnej oraz elementy Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach, Treningu Zastępowania Zachowań Agresywnych (ART).

Głównymi założeniami Programu są:

1. Pomoc osobom stosującym przemoc w zaprzestaniu jej stosowania.
2. Wspomaganie procesu zmian w życiu klienta w obszarach:
  - poznawczym; dotyczy zmiany sposobów postrzegania sytuacji interpersonalnych, zwłaszcza konfliktowych i możliwości znajdowania bardziej konstruktywnych rozwiązań niż stosowanie przemocy, zmiany systemu przekonań i postaw osobistych dotyczących ról męża i żony, mężczyzny i kobiety, rodzica i rodziny,
  - emocjonalny; dotyczy tworzenia umiejętności bezpiecznego dla otoczenia przeżywania złości, gniewu, zazdrości, żalu, frustracji, stresu, niepowodzeń itp. Rozumienia i odczuwania swoich emocji a tym samym rozwijania empatii,
  - behawioralnym; daje szansę uczestnikom zaangażować się w proces zmiany zachowań i postaw zmierzających do wprowadzania innych sposobów wyrażania złości innych swoich emocji i potrzeb.

2.2. Metody, formy, narzędzia pracy

Metoda: praca z grupą – charakter otwarty; spotkania indywidualne.

Formy pracy grupowej: wykłady, ćwiczenia, praca indywidualna, w parach i małych grupach, pokazy multimedialne i filmowe, dyskusja.

Narzędzia: np. kwestionariusze, ankiety, filmy, prezentacje. W realizacji Programu zostaną wykorzystane różnorodne narzędzia pracy, także scenariusze zajęć stosowane w Modelu Duluth, Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach, Treningu Zastępowania Zachowań Agresywnych ART., terapii systemowej rodzin oraz terapii poznawczo-behawioralnej.

W toku realizacji Programu zostanie sporządzona pogłębiona diagnoza sytuacji życiowej uczestnika/czki na podstawie:

- historii jego relacji przemocowych,
- historii jego poprzednich związków,

- historii interwencji związanych z przemocą, kontaktu z wymiarem sprawiedliwości, aktualnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, osobistej, zawodowej, wzorców zachowań agresywnych w innych sytuacjach życiowych.

Zebrane dane zawarte będą w dokumentacji uczestnika/czki Programu.

Dokumentacja umożliwi dokonanie weryfikacji podjętych działań oraz ocenę realizacji zadania. Ponadto dokumentacja będzie zawierać: Kartę Klienta, Kartę Monitorowania, Arkusz Ewaluacji, zasady uczestnictwa w Programie jak również listy obecności na których czytelnie powinni się podpisywać uczestnicy Programu i trenerzy. Za prowadzenie dokumentacji działań i czynności realizowanych w ramach Programu odpowiedzialny jest trener.

2.3. Czas trwania programu i miejsce realizacji

Uczestnik Programu będzie zobowiązany do odbycia 40 godzin zajęć w systemie mieszanym, tj.: 35 godzin zajęć grupowych i min. 5 godzin spotkań indywidualnych. Zajęcia i spotkania odbywać się będą od kwietnia do grudnia 2024 roku w Ośrodku Korekcyjno-Edukacyjnym. Za przygotowanie szczegółowego harmonogramu zajęć oraz tematyki spotkań grupowych odpowiedzialny jest trener Programu.

2.4. Struktura sesji grupowej Programu

Część I Gromadzenie informacji o aktualnej sytuacji uczestników grupy;

Część II Edukacja nt. zjawiska przemocy w rodzinie, zgodnie z założoną tematyką zajęć;

Część III Praktyczne ćwiczenia dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych zmieniających zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia.

Część IV Podsumowanie.

Tematyka zajęć grupowych zawiera treści związane z:

- definicją i zjawiskiem przemocy domowej, źródłami przemocy oraz czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi utrzymującymi w przemocę,
- mitami i stereotypami związanymi z rolami kobiet, mężczyzn i dzieci,
- wiedzą na temat funkcjonowania w rodzinie i w bliskich relacjach,
- nauką rozpoznawania potrzeb a następnie ich konstruktywnego wyrażania,
- rozwijaniem umiejętności samokontroli i współżycia, w tym bardziej efektywnym radzeniem sobie z emocjami, w tym m.in. złością lub poczuciem krzywdy w sytuacjach trudnych,
- poszerzaniem katalogu zachowań osób stosujących przemoc domową o zachowania alternatywne do krzywdzących w celu budowania relacji interpersonalnych opartych na poszanowaniu godności drugiej osoby,
- kształtowaniem umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez użycia przemocy domowej,

- dostarczeniem wiedzy dot. prawnych konsekwencji stosowania przemocy,
- uzyskaniem informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

2.5. Zasady uczestnictwa w Programie i współpraca

1. Realizatorzy Programu prowadzą rekrutację i kwalifikację do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno–edukacyjnych we współpracy:
  - z członkami zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno–pomocowych, m.in. w ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty”,
  - Policją, kuratorami sądowymi w ramach prowadzonych przez nich czynności związanych z okresem zawieszenia kary,
  - sądami, w ramach wydawanych przez nie postanowień o skierowaniu do udziału w programach oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych,
  - pracownikami socjalnymi, asystentami rodzinnymi,
  - innymi instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Za osobę, która przystąpiła do Programu korekcyjno–edukacyjnego uznaje się osobę, która podpisała kontrakt określający zasady uczestnictwa w Programie, odbyła rozmowę indywidualną z trenerem oraz uczestniczyła w minimum 3 godzinach zegarowych spotkań grupowych i/lub indywidualnych.
3. Za osobę, która ukończyła Program uznaje się osobę, która odbyła minimum 40 godzin zegarowych zajęć przewidzianych Programem. Aby otrzymać zaświadczenie o ukończeniu Programu należy spełnić ww. warunek.
4. Osobę stosującą przemoc domową, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, podmiot odpowiedzialny za skierowanie do PKE w pierwszej kolejności zobowiązuje do udziału w terapii leczenia uzależnienia.
5. Podmioty kierujące (w szczególności zespoły interdyscyplinarne) mogą skierować ww. osoby do PKE po przedłożeniu przez ww. osoby zaświadczenia w przedmiocie ukończenia psychoterapii uzależnień.
6. Realizator PKE nie odpowiada za kierowanie ww. osób do udziału w terapii leczenia uzależnienia.
7. Dopuszcza się możliwość uczestnictwa w PKE osoby realizującej podstawowy program terapii uzależnienia po przedstawieniu przez ww. zgody terapeuty uzależnień na uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno–edukacyjnych.
8. Do Programu nie mogą być kwalifikowane osoby z zaburzeniami psychicznymi, bez wcześniejszej konsultacji psychiatrycznej i poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi (osoby te mogą być uczestnikami Programu, jeżeli lekarz psychiatra nie zgłosi przeciwskażeń).

9. Przyjęcie do PKE osób z zaburzeniami psychicznymi jest możliwe pod warunkiem dostarczenia zaświadczenia od lekarza psychiatry o możliwości udziału w Programie, przy czym w sytuacji wystąpienia zachowań zakłócających przebieg Programu trener może podjąć decyzję o wykreśleniu osoby z listy uczestników PKE.
10. O wykreśleniu osoby z listy uczestników Programu realizator zajęć niezwłocznie informuje podmiot kierujący uczestnika PKE wraz z uzasadnieniem podjętej decyzji.
11. Osobom, które przystąpiły do programu korekcyjno–edukacyjnego, jak również osobom, które ukończyły Program, Realizator oddziaływań wydaje zaświadczenia, których wzory określono w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia MRiPS z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno–terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach tj.:
  - **zaświadczenie o zgłoszeniu się** do uczestnictwa w programach korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
  - **zaświadczenie o ukończeniu** programu korekcyjno–edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.

2.6. Monitoring Programu

Monitorowanie efektów Programu prowadzone jest przez Realizatora. Odbywa się:

- w trakcie realizacji Programu (min. dwa razy),
- do 3 lat po zakończeniu Programu (min. raz na pół roku).

Wyniki monitorowania są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem metod oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych. Monitoringowi i ewaluacji podlega zarówno udział osób stosujących przemoc domową w programie jak i zachowania „przemocowe” uczestników programu (zarówno w trakcie jak i w okresie po jego zakończeniu). Służą również bezpieczeństwu osób pokrzywdzonych.

W związku z powyższym, w pierwszej kolejności nawiązywany będzie kontakt z przedstawicielami innych instytucji np.: dzielnicowymi, kuratorami, pracownikami socjalnymi, członkami zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno- pomocowych, podmiotami kierującymi do udziału w Programie, poprzez stałą współpracę z sądem i kuratelą sądową. Realizator Programu będzie utrzymywał kontakt z osobami pokrzywdzonymi przez uczestnika Programu zarówno w trakcie trwania Programu jak i po jego zakończeniu przez okres 3 lat. Forma tego kontaktu powinna chronić bezpieczeństwo osób doznających przemocy oraz dostarczać rzetelnych informacji o zachowaniu uczestników programu wobec członków swej rodziny i obecnej sytuacji w rodzinie.

2.7. Ewaluacja Programu

Ewaluacja będzie przeprowadzana z wykorzystaniem pełnej dokumentacji uczestnika/czki Programu, ankiety ewaluacyjnej oraz za pośrednictwem obserwacji własnej prowadzonej w czasie zajęć przez trenera Programu. Informacje te zawarte będą w *Karcie Klienta* uczestnika Programu. Ewaluacja umożliwia pomiar skuteczności prowadzonych oddziaływań wobec uczestników zajęć.

Ocena efektywności Programu dokonywana będzie również na podstawie następujących kryteriów: liczby osób, które zostały zgłoszone do udziału w Programie, które przystąpiła i go ukończyły, uporczywie uchylały się od uczestnictwa w zajęciach, liczby osób, które powstrzymały się od stosowania przemocy lub zmniejszyły jej częstotliwość lub natężenie bądź powróciły do zachowań „przemocowych”.

2.8. Kwalifikacje kadry

Oddziaływania korekcyjno–edukacyjne będą prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę posiadającą wieloletnie doświadczenie w pracy z osobami stosującymi przemoc domową i spełniającą wymogi dot. kwalifikacji zawartych w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie programów korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. W ramach prowadzonych oddziaływań korekcyjno–edukacyjnych zapewnia się trenerom pomoc merytoryczną w formie superwizji, z której są zobowiązani korzystać w trakcie realizacji zadania. Liczba sesji i ilość godzin superwizji powinna być dostosowana do potrzeb trenerów.

3. Finansowanie Programu

Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. Możliwe jest także uzyskiwanie dofinansowania z innych źródeł.

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XCIII/1797/2024

Rady Miasta Kielce

z dnia 4 kwietnia 2024 r.

**Program Psychologiczno–Terapeutyczny
dla Osób Stosujących Przemoc Domową
na rok 2024**

Spis treści:

1. Wprowadzenie	3
1.1. Podstawy prawne i organizacyjne Programu Psychologiczno–Terapeutycznego	3
1.2. Lokalna diagnoza zjawiska przemocy domowej	3
1.3. Cele Programu	6
1.4. Odbiorcy Programu	6
1.5. Realizator Programu	6
1.6. Ogólne założenia Programu	7
2. Charakterystyka Programu	7
2.1. Założenia merytoryczne Programu	7
2.1. Metody, formy, harmonogram, narzędzia pracy	8
2.3. Ogólna tematyka Programu	9
2.4. Zasady uczestnictwa w Programie	9
2.5. Monitoring Programu	10
2.6. Ewaluacja programu	11
2.7. Kwalifikacje trenerów	11
3. Finansowanie Programu	11

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawy prawne i organizacyjne Programu Psychologiczno–Terapeutycznego

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 roku w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy,
- rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno–terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach,
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 roku w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030,
- Uchwała Nr 8395/23 Zarządu Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 grudnia 2023 roku w sprawie przyjęcia Ramowych programów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla województwa świętokrzyskiego na lata 2023–2028,
- Uchwała nr XC/1727/2024 Rady Miasta Kielce z dnia 8 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie miasta Kielce na lata 2024–2030.

1.2. Lokalna diagnoza zjawiska przemocy domowej

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie były realizowane na terenie Gminy Kielce za pośrednictwem: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, prokuratury i przedstawicieli Sądu.

W okresie od 2021 roku do czerwca 2023 roku zauważalny jest wzrost rodzin objętych pomocą, w tym środowisk, w których wystąpiła przemoc domowa. Zwiększyła się również liczba telefonów zaufania w sprawach kryzysowych, w tym dotyczących przemocy domowej. W ślad za tym zwiększono liczbę specjalistycznych działań wobec rodzin i osób zagrożonych przemocą. W 2023 roku zauważalny był wzrost osób objętych całodobową pomocą, w stosunku do lat poprzednich.

Działania / obszary i rodzaj pomocy	Rok		
	2021	2022	do 30 czerwca 2023
Liczba rodzin objętych pomocą	1722	1842	943
Liczba rodzin objętych pomocą, ze względu na przemoc	1024	1210	746
Ilość działań	3674	3900	1836
Ilość działań, podjętych ze względu na przemoc	1446	2840	803
Liczba Telefonów Zaufania	345	441	184
Całodobowe schronienie	24	19	22

W okresie od 2021 roku do 30 czerwca 2023 roku zanotowano wzrost wszczętych i realizowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, w tym wobec osób nieletnich i małoletnich jako doznających przemocy domowej. W latach 2021–2022 zauważalny jest nieznaczny progres w wypełnionych formularzach NK-C i NK-D w stosunku do wszczętych procedur, co może świadczyć o zwiększeniu skuteczności w docieraniu do osób potrzebujących pomocy. Niemniej jednak, w przyszłości należałoby podjąć działania mające na celu zwiększenie skuteczności w dotarciu do osób objętych procedurą NK, choć należy zaznaczyć, że samo wypełnienie formularza NK-C czy NK-D nie jest wyznacznikiem tej skuteczności.

W omawianym okresie, na uwagę zasługuje fakt, iż odsetek zakończonych procedur NK z powodu braku zasadności, w każdym analizowanym roku nie przekracza 9% wszystkich zakończeń, co może oznaczać o trafności podejmowanych interwencji w oparciu o omawianą procedurę.

Procedura NK	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba NK realizowana w danym roku	802	888	892
Liczba wszczętych NK w danym roku	584	664	630
Liczba wypełnionych NK – C	303	332	257
Liczba wypełnionych NK – D	266	269	156
Liczba NK z uwzględnieniem nieletnich jako ODP	44	88	165
Liczba zakończonych w danym roku NK	503	616	729
Liczba zakończonych NK, ustanie przemocy	463	576	667
Liczba zakończonych NK, ustanie przemocy	40	40	57

W ramach działań grup roboczych w omawianym okresie zauważalny jest wzrost posiedzeń grup roboczych i opracowywanych planów pomocy, co wydaje się naturalne z powodu wzrostu realizacji procedur NK. Natomiast, systematycznie zmniejsza się liczba kierowanych wniosków grup roboczych do GKRPA czy Sądu lub organów ścigania. Należy jednak zaznaczyć, że w części prowadzonych oddziaływań w ramach NK, były uruchamiane procedury leczenia odwykowego czy wszczynane postępowania przygotowawcze pod kontem wystąpienia ewentualnych nieprawidłowości wychowawczych czy przestępstw w użyciu przemocy.

Działania Grup Roboczych	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba utworzonych GR w danym roku	466	527	534
Liczba posiedzeń GR	1712	2217	1985
Liczba opracowanych planów pomocy	466	527	534
Liczba wniosków do GKRPA	154	138	133
Liczba wniosków do Sąd	64	57	62
Liczba zawiadomień Prokuratura / Policja	54	20	59

W omawianym okresie na podobnym poziomie, odnotowano działania pomocowe dla osób stosujących przemoc domową. Należy jednak zauważyć, że wykazana liczba objętych pomocą osób stosujących przemoc, jest niewielka w stosunku do ogólnej liczby rodzin objętych działaniami pomocowymi z uwagi na wystąpienie czy zagrożenie przemocą. Jeszcze niższy zaś jest odsetek osób, które uczestniczyły w programach korekcyjno-edukacyjnych (PKE) lub psychologiczno-terapeutycznych (PPT). W przyszłości należy podjąć działania, zwiększające możliwości i zakres świadczonej pomocy dla osób stosujących przemoc oraz usprawnić obszar motywowania i kierowania ww. osób na programy.

Działania wobec osób stosujących przemoc	Rok		
	2021	2022	2023
Liczba OSP objętych pomocą	81	100	85
Liczba konsultacji w ramach pracy z OSP	379	380	246
Liczba osób skierowanych na PKE/PPT	34	28	45
Liczba osób, które ukończyły PKE/PPT	16	15	19

W 2023 roku w znaczącym stopniu znowelizowane zostały przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespoły interdyscyplinarne, w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy

domowej, otrzymały szereg nowych uprawnień, w tym polegających na zobowiązaniu osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w PKE lub PPT, pod rygorem sankcji wskazanych w art. 66c Kodeksu wykroczeń. To niejako odpowiedź na potrzeby członków zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno – pomocowych zgłaszających potrzebę wprowadzenia narzędzia, które w znaczący sposób wpłynęłoby na motywację osób stosujących przemoc domową do uczestnictwa w ww. programach. Mając powyższe na uwadze istotnym stała się potrzeba usystematyzowania działań pomocowych dla osób stosujących przemoc domową.

1.3. Cele Programu

Głównym celem Programu jest zwiększenie ochrony i bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej.

Główny cel będzie realizowany poprzez cele szczegółowe:

- wzbudzenie motywacji uczestników Programu do zmiany zachowania, które jest niszczące dla innych osób i w konsekwencji dla samej osoby stosującej przemoc,
- pomoc osobom stosującym przemoc w wyeliminowaniu zachowań przemocowych,
- utrwalenie pozytywnej zmiany postaw i zachowań nabytych podczas realizacji oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych lub innych terapii, oddziaływań,
- wspomaganie dalszego procesu zmian w obszarach: poznawczym, emocjonalnym oraz behawioralnym,
- nabycie nowych umiejętności psychologicznych, psychospołecznych w radzeniu sobie z trudnymi emocjami.

1.4. Odbiorcy Programu

Program adresowany jest do osób dorosłych, stosujących przemoc domową, w szczególności tych które:

- ukończyły PKE lub pozostawały w innym kontakcie specjalistycznym, i wykazują motywację do zmiany swojego zachowania,
- kierowane do PPT na podstawie wniosku zespołu interdyscyplinarnego oraz skierowania grupy diagnostyczno – pomocowej,
- zobowiązane zostały przez sądy do oddziaływań psychologiczno- terapeutycznych,
- zgłosiły się na Program dobrowolnie.

1.5. Realizator Programu

Realizatorem programu jest Ośrodek Korekcyjno–Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc Domową Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Kielcach, mieszczący się przy ul. Wiśniowa 3.

Kontakt telefoniczny: 41 362 89 73

Godziny otwarcia Ośrodka: 7:30 – 15:30

1.6. Ogólne założenia programu

Podstawowym założeniem programu jest przekonanie, że przemoc jest zachowaniem nieakceptowanym a priorytetem wszelkich działań wobec osoby stosującej przemoc domową, jest bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy. Ponadto uznanie, że:

- przemoc domowa jest zachowaniem wyuczonym, które przynosi zyski i straty osobie stosującej przemoc,
- zatrzymanie przemocy jest możliwe na każdym etapie życia.
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania małżonka, partnera, dziecka lub sytuacji rodzinnej,
- stosowanie przemocy jest wyborem, za który odpowiedzialność ponosi wyłącznie osoba stosująca przemoc,
- przemoc jest zachowaniem nieakceptowalnym. Jej stosowanie nie może być w żaden sposób usprawiedliwiane np. stwierdzeniem, że była ona skutkiem prowokacji ze strony osoby doznającej przemocy,
- nie można tolerować sytuacji ani zachowań sugerujących współodpowiedzialność osoby doznającej przemocy za przemoc wobec niej stosowaną,
- korzenie przemocy domowej tkwią w stereotypach kulturowych i obyczajowych dotyczących m.in.: płci, rasy, orientacji seksualnej, które usprawiedliwiają dyskryminację jednostek i grup społecznych,
- przemoc domowa ma uwarunkowania kulturowe – jest zakorzeniona we wzorcach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie.
- spożywanie alkoholu nie jest przyczyną przemocy, lecz pełni rolę katalizatora, szczególnie u osób mających tendencję do stosowania przemocy wobec bliskich,
- picie alkoholu nie jest okolicznością usprawiedliwiającą, łagodzącą zachowania oparte na przemocy,
- osoby stosujące przemoc, które mają problem alkoholowy, w pierwszej kolejności powinny być kierowane do placówek terapii uzależnienia.

2. Charakterystyka Programu

2.1. Założenia merytoryczne Programu

Działania PPT będą ukierunkowane na:

- wzbudzanie motywacji wewnętrznej do zmiany zachowania po przez analizę przyczyn własnego postępowania i wgląd w mechanizmy własnych zachowań,
- zdobycie lub poszerzenie umiejętności powstrzymywania się od zachowań przemocowych,

- zdobycie lub poszerzenia umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów bez używania przemocy,
- nabycie i kształtowanie umiejętności prospołecznych, w tym: asertywności, empatii, rozpoznawania i wyrażania emocji, radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych, radzenia sobie ze stresem, lękiem i złością poszerzenia samoświadomości na temat własnych zasobów oraz ograniczeń, wpływu negatywnych stereotypów na funkcjonowanie relacji rodzinnych,
- nabycie i doskonalenie umiejętności wychowawczych opartych na wychowaniu bez przemocy,
- rozwój umiejętności związanych z budowaniem relacji rodzinnych i partnerskich,
- pogłębianie wiedzy na temat wpływu przemocy na różne obszary życia społecznego oraz sposobów jej przeciwdziałania,
- diagnozowanie potrzeb i nabywanie umiejętności prawidłowego ich zaspakajani,
- wzmacnianie postawy odpowiedzialności wobec siebie i innych.

PPT będzie realizowany w szczególności poprzez:

- elementy treningu umiejętności społecznych,
- elementy treningu asertywności,
- elementy treningu zastępowania agresji,
- elementy Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach.

2.2. Metody, formy, harmonogram, narzędzia pracy

Metoda: praca z grupą, spotkania indywidualne. Grupa będzie miała charakter zamknięty.

Formy pracy grupowej: praca na procesie grupowym, dyskusja, wykłady, ćwiczenia, praca indywidualna oraz w parach, pokazy multimedialne i filmowe.

PPT w 2024 roku będzie realizowany w Ośrodku Korekcyjno-Edukacyjnym, w okresie od października 2024 r. do grudnia 2024 r. Zajęcia grupowe będą miały charakter warsztatowy i będą odbywać się co dwa tygodnie.

Planuje się 6 spotkań grupowych, czas trwania jednego spotkania to 4 godziny zegarowe. Łącznie PPT obejmuje 25 godzin zegarowych zajęć grupowych oraz indywidualnych, przypadających na jednego uczestnika.

Każdy uczestnik odbędzie także min. jedno spotkanie indywidualne trwające 1 godzinę zegarową. Spotkania indywidualne będą ustalane według potrzeb, pomiędzy prowadzącymi a poszczególnymi uczestnikami. Realizacja spotkań grupowych odbywać się będzie w systemie zamkniętym i nie przewiduje się dołączenia w trakcie edycji nowych osób.

W toku realizacji PPT zostanie sporządzona indywidualna Karta Klienta – uczestnika Programu, obejmująca diagnozę, uwagi i wnioski oraz wskazania do sposobu pracy z tym uczestnikiem. Każde uczestnictwo klienta/uczestnika Programu w zajęciach odnotowane będzie na liście obecności.

2.3. Ogólna tematyka Programu

Tematyka programu będzie zawierać takie treści merytoryczne jak:

- dalszą edukację na temat zjawiska przemocy,
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych,
- budowanie i rozwijanie umiejętności wyrażania własnych poglądów, potrzeb, uczuć,
- poszerzanie samoświadomości, poznawanie siebie w relacjach,
- branie odpowiedzialności za swoje uczucia i zachowania,
- przełamywanie stereotypów, postaw, przekonań towarzyszących zachowaniom przemocowym,
- rozumienie historii życia np. doświadczeń z dzieciństwa i ich wpływu na późniejsze zachowania, wpływ przemocy na zachowanie i psychikę dziecka,
- zapobieganie nawrotom zachowań przemocowych.

2.4. Zasady uczestnictwa w Programie

1. Realizator Programu prowadzi rekrutację i kwalifikację do uczestnictwa w PPT we współpracy:
  - z członkami zespołu interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno–pomocowych, m.in. w ramach realizacji procedury „Niebieskiej Karty”,
  - Policją, kuratorami sądowymi w ramach prowadzonych przez nich czynności związanych z okresem zawieszenia kary,
  - sędziami, w ramach wydawanych przez nie postanowień o skierowaniu do udziału w PPT,
  - pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny,
  - innymi instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Za osobę, która przystąpiła do PPT uznaje się osobę, która podpisała kontrakt określający zasady uczestnictwa w programie, odbyła rozmowę indywidualną z trenerem oraz uczestniczyła w minimum 3 godzinach zegarowych zajęć,
3. Za osobę, która ukończyła PPT uznaje się osobę, która odbyła minimum 25 godzin zegarowych zajęć w ramach prowadzonego przez Realizatora,
4. Uczestnik zobowiązuje się do usprawiedliwiania nieobecności. Przerwa spowodowana nieobecnością uczestnika nie może być dłuższa niż 2 tygodnie,
5. Osobę stosującą przemoc domową, u której zostało rozpoznane uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, podmiot odpowiedzialny za skierowanie do PPT w pierwszej kolejności zobowiązuje do udziału w terapii leczenia uzależnienia.

6. Podmioty kierujące (w szczególności zespoły interdyscyplinarne) mogą skierować ww. osoby do PPT po przedłożeniu przez ww. osoby zaświadczenia w przedmiocie ukończenia psychoterapii uzależnień.
7. Realizator PPT nie odpowiada za kierowanie ww. osób do udziału w terapii leczenia uzależnienia.
8. Przyjęcie do PPT osób z zaburzeniami psychicznymi jest możliwe pod warunkiem dostarczenia zaświadczenia od lekarza psychiatry o możliwości udziału w Programie, przy czym w sytuacji wystąpienia zachowań zakłócających przebieg Programu trener może podjąć decyzję o wykreśleniu osoby z listy uczestników PPT.
9. O wykreśleniu osoby z listy uczestników Programu realizator zajęć niezwłocznie informuje podmiot kierujący uczestnika PPT wraz z uzasadnieniem podjętej decyzji.
10. Osobom, które przystąpiły do PPT, jak również osobom, które ukończyły Program, Realizator oddziaływań wydaje zaświadczenia, dla których wzory określono w załącznikach nr 1 i 2 do *rozporządzenia MRiPS z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno–terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach tj.:*
  - **zaświadczenie o zgłoszeniu się** do uczestnictwa w PPT dla osób stosujących przemoc domową;
  - **zaświadczenie o ukończeniu** PPT dla osób stosujących przemoc domową.

2.5. Monitoring Programu

Monitorowanie efektów Programu prowadzone jest przez Realizatora. Odbywa się:

- w trakcie realizacji Programu (min. dwa razy),
- do 3 lat po zakończeniu Programu (min. raz na pół roku).

Wyniki monitorowania są wykorzystywane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnianiem metod oddziaływań psychologiczno- terapeutycznych. Monitoringowi i ewaluacji podlega zarówno udział osób stosujących przemoc domową w programie jak i zachowania „przemocowe” uczestników programu (zarówno w trakcie jak i w okresie po jego zakończeniu). Służą one również bezpieczeństwu osób pokrzywdzonych.

W związku z powyższym, w pierwszej kolejności nawiązywany będzie kontakt z przedstawicielami innych instytucji np.: dzielnicowymi, kuratorami, pracownikami socjalnymi, członkami zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno- pomocowych, podmiotami kierującymi do udziału w Programie, poprzez stałą współpracę z sądem. Realizator Programu będzie utrzymywał kontakt z osobami pokrzywdzonymi przez uczestnika Programu zarówno w trakcie trwania Programu jak i po jego zakończeniu przez okres 3 lat. Forma tego kontaktu powinna chronić bezpieczeństwo osób

doznających przemocy oraz dostarczać rzetelnych informacji o zachowaniu uczestników programu wobec członków swej rodziny i obecnej sytuacji w rodzinie.

2.6. Ewaluacja Programu

Ewaluacja będzie przeprowadzana z wykorzystaniem pełnej dokumentacji uczestnika/czki Programu, ankiety ewaluacyjnej oraz za pośrednictwem obserwacji własnej prowadzonej w czasie zajęć przez trenera Programu. Informacje te zawarte będą w *Karcie Klienta* uczestnika Programu. Ewaluacja umożliwia pomiar skuteczności prowadzonych oddziaływań wobec uczestników zajęć.

Ocena efektywności Programu dokonywana będzie również na podstawie następujących kryteriów: liczby osób, które zostały zgłoszone do udziału w Programie, które przystąpiły i go ukończyły. Uporczywie uchylały się od uczestnictwa w zajęciach, liczby osób, które powstrzymały się od stosowania przemocy lub zmniejszyły jej częstotliwość lub natężenie bądź powróciły do zachowań „przemocowych”.

2.7. Kwalifikacje kadry

Oddziaływania psychologiczno- terapeutyczne będą prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę posiadającą wieloletnie doświadczenie w pracy z osobami stosującymi przemoc domową i spełniającą wymogi dot. kwalifikacji zawartych w Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 roku w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy. W ramach prowadzonych oddziaływań psychologiczno- terapeutycznych zapewnia się trenerom pomoc merytoryczną w formie superwizji, z której są zobowiązani korzystać w trakcie realizacji zadania. Liczba sesji i ilość godzin superwizji powinna być dostosowana do potrzeb trenerów.

3. Finansowanie Programu

Opracowywanie i realizacja programów psychologiczno–terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat. Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia budżet państwa. Możliwe jest także uzyskiwanie dofinansowania z innych źródeł.